

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3329/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.199/2020/6. számú ítélete, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 58. § (3a) bekezdés „szak” megnevezése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Boza Laura ügyvéd) eljáró természetes személy indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint 26. § (1) bekezdése alapján, melyben részben a Kúria Kfv.II.37.199/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.540/2017/93. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal, részben pedig az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 58. § (3a) bekezdése „szak” megnevezése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. § (1) bekezdése szerinti jogkörében eljárva a védőoltás alóli mentesítésre vonatkozó, kérelemre induló hatósági eljárás szabályainak Alaptörvénnyel való összhangját is vizsgálja meg.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó és férje 2015. december 15. napján közös kiskorú gyermekeik 6 éves korban esedékes kötelező DTPa+IPV elleni védőoltása alóli mentesítés iránti kérelmet terjesztettek elő Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Mezőkövesdi Járási Hivatalánál (a továbbiakban: elsőfokú hatóság). 2016. április 4. napján akként nyilatkoztak, hogy kérelmüket fenntartják minden további kötelező védőoltás tekintetében. Kérelmükhöz csatolták többek között egy gasztroenterológus és egy külföldön praktizáló belgyógyász szakvéleményét, valamint a Budai Allergia Központ véleményét is. Az elsőfokú hatóság felhívására a gyermekek házi gyermekorvosa akként nyilatkozott, hogy az olthatóság megítélése nem tartozik a kompetenciájába. Az Országos Epidemiológiai Központ OKNÉ Bizottsága két ízben rögzítette, hogy egyik gyermeknél sem diagnosztizáltak olyan betegséget, amely az életkorhoz kötött kötelező védőoltások közül az inaktivált oltóanyagok típusába tartozó DTPa-IPV és a gyengített vírus tartalmú kanyaró, rubeola, mumpsz beadásának ellenjavallatát képezné. A Miskolci Semmelweis Kórház és Egyetemi Oktatókórház oltási tanácsadója az OKNE Bizottság véleményére hivatkozva a védőoltás alóli mentesítést nem adta meg. Az elsőfokú hatóság 2016. augusztus 30. napján kelt BO-07/NE/02157-1/2016. számú határozatával a kérelmet elutasította.
- [3] 1.2. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes hatóság) a másodfokú eljárás során beszerezte a gyermekek házi gyermekorvosainak és kezelőorvosainak nyilatkozatait, és kirendelt szakértőként egy allergológiai és klinikai immunológiai szakterületen működő igazságügyi szakértőt, aki szakvéleményében megállapította, hogy az általa ismert, részére megküldött egészségügyi dokumentációban nincs olyan adat, amely a két gyermek védőoltás alóli mentesítését alátámasztaná. Az alperes hatóság 2017. augusztus 2. napján kelt BO/NEF/781-11/2017. számú határozatával az elsőfokú határozatot az egészségügyi dokumentációra, a beszerzett orvosi nyilatkozatokra és véleményekre, valamint a kirendelt igazságügyi orvosszakértő szakértői véleményre tekintettel helyben hagyta. A külföldön praktizáló belgyógyász szakmai véleményében foglaltakat az alperes hatóság nem osztotta az igazságügyi orvosi szakértői szakvéleménnyel és az Országos Epidemiológiai Központ OKNE Bizottságának véleményével történt összevetés alapján. Figyelembe vette, hogy a védőoltás beadásának következtében a gyermekek életét, egészségét veszélyeztető körülményre nem merült fel adat. Az alperes hatóság egyetértve a szakértői véleménnyel arra a következtetésre jutott, hogy összességében a védőoltás elmaradásának magasabb a népegészségügyi,

járványügyi kockázata úgy a gyermekek, mint a társadalom szempontjából. Az indítványozónak az orvosszakértői vélemény kiegészítésére, illetőleg más szakértő kirendelése iránt előterjesztett bizonyítási indítványát a hatóság elutasította.

- [4] 1.3. Az alperes hatóság döntésével szemben az indítványozó kezdeményezett bírósági felülvizsgálatot, kérve a döntés hatályon kívül helyezését és új eljárásra utasítását. A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a perben szakértői bizonyítást rendelt el. A szakvélemény mindkét gyerek vonatkozásában megállapította, hogy védőoltás alóli mentesítésük orvosszakmailag nem indokolt, az egyik gyermek tekintetében a védőoltás bizonyos feltételek teljesülése esetén halasztható. Az elsőfokú bíróság 11.K.27.540/2017/93. számú jogerős ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Megállapította, hogy az eljárás megindításáról szóló értesítést, a határozatot és az eljárás során keletkezett iratokat az elsőfokú hatóság kizárólag az indítványozó részére kézbesítette, az indítványozó vele együtt élő házastársa (az ügy felperesi beavatkozója) részére nem, ezzel pedig eljárási jogsértést követett el. Tekintettel azonban arra, hogy a felperesi beavatkozó akként nyilatkozott, hogy valamilyeni közigazgatási eljárás során keletkezett iratot megismert, érdeellentét az indítványozó és közte nem állt fenn, további nyilatkozatot nem kívánt tenni, megállapította, hogy az eljárási jogsérelem bekövetkezett, azonban az nem olyan súlyú, amely az ügy érdemére is kihatással volt. Megjegyezte, hogy azáltal, hogy a határozatot a felperesi beavatkozó részére nem kézbesítették az eljárás folyamán, az ügyféli körből kiesett, jogorvoslati jogától elzárta a hatóság, ugyanakkor figyelemmel arra, hogy a bíróság a beavatkozás lehetőségéről értesítette, így ezen jogsérelem is orvoslásra került. A bíróság osztotta az alperes hatóság azon álláspontját, miszerint az Eütv. 58. § (3) bekezdés *a)* és *b)* pontjában foglalt feltételek nem nyertek bizonyítást. Kifejtette, hogy a kérelemre induló eljárás során a bizonyítási teher a kérelmezőre esik, a kérelemhez csatolni kell a kezelőorvos által adott azon szakvéleményt is, amely a mentesítés indokoltságát alátámasztja. Megállapította, hogy az alperes hatóság határozata meghozatalakor az irányadó jogszabályi rendelkezéseket megfelelően vette figyelembe és a fennálló tényeket is megfelelő mérlegeléssel értékelt. Hangsúlyozta végül, hogy az Eütv. 58. § (1) bekezdésében foglalt védőoltás elhalasztása iránti döntés nem a hatóság, hanem a kezelőorvos hatáskörébe tartozik. Ez az eljárás elkülönül a védőoltás alóli mentesítés iránti közigazgatási hatósági eljárástól.
- [5] 1.4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében kérte elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését az alperes hatóság által meghozott másodfokú és az általa helybenhagyott elsőfokú határozatra is kiterjedően, másodlagosan az alperes hatóság új eljárásra utasítását. A Kúria Kfv.II.37.199/2020/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság döntését hatályában fenntartotta. Rögzítette, hogy a kötelező védőoltás alóli mentesítés iránti eljárásban a bizonyítási teher a kérelmezőre esik, ezért a kérelemhez csatolnia kell a mentesítés indokoltságát alátámasztó kezelőorvosi szakvéleményt. A hatóság és a bíróság ezen szakvélemény alaposságát ellenőrzi az eljárás során. Rögzítette, hogy az Eütv. 3. § *b)* pontja határozza meg a kezelőorvos fogalmát, e szerint kezelőorvos a beteg adott betegségével, illetve egészségi állapotával kapcsolatos vizsgálati és terápiás tervet meghatározó, továbbá ezek keretében beavatkozásokat végző orvos, illetve orvosok, akik a beteg gyógykezeléséért felelősséggel tartoznak. A Kúria kiemelte, hogy a kezelőorvos Eütv. szerinti fogalma tágran értelmezendő, és azt minden ügyben egyedileg szükséges vizsgálni és megállapítani. Az alkotmányjogi panasszal érintett esetben a Kúria azonban arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó a mentesítés iránti kérelméhez nem csatolt az Eütv. 58. § (3a) bekezdése szerinti, a mentesítés indokoltságát alátámasztó kezelőorvosi szakvéleményt, mert a kezelőorvosok szakvéleményei a mentesítés indokoltságát egyértelműen nem támasztották alá, az egyedüli mentesítést alátámasztó szakvéleményt pedig nem az Eütv. 3. § *b)* pontja szerinti kezelőorvos állította ki.
- [6] 1.5. A Kúria jogerős ítéletével szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyben az Abtv. 27. § alapján a Kúria Kfv.II.37.199/2020/6. számú ítéletét és a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.540/2017/93. számú ítéletét is támadta. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az Eütv. 58. § (3a) bekezdés „szak” megnevezése alaptörvény-ellenességét is állította, továbbá kérte az Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján a védőoltás alóli mentesítésre vonatkozó, kérelemre induló hatósági eljárás szabályainak Alaptörvénnyel való összhangjára vonatkozó vizsgálatát is folytassa le.
- [7] Az indítványozó a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét az alábbi indokokkal támasztotta alá.
- [8] Az indítványozó az I. cikk (1) bekezdésének sérelmét különösen azért állítja, mert az eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok az indítványozó kiskorú gyermekeinek betegségét, ebből eredő egészségi állapotát, élethez és egészséghez való alapvető jogukat nem tartotta tiszteletben, azt az eljárás során nem vélelmezte és nem is vette figyelembe. Az indítványozó szerint ugyancsak az I. cikk (1) bekezdése sérelmét eredményezi több, az eljárás

során történt eljárási szabálysértés is. Az Alaptörvény II. cikkének sérelme az indítványozó szerint azért következett be, mert minden erőfeszítése ellenére, releváns orvosi iratokkal nem tudta bizonyítani az álláspontja szerint a kezelőorvos véleményével is alátámasztott kérelem megalapozottságát, ráadásul az ügy aktájában fellelhető orvosi dokumentáció is hiányos volt. Ugyancsak az emberi méltóságához való jog sérelmére vezetett az indítványozó szerint, hogy a gyermekeket részben a betegségeik, részben a folyamatban levő eljárások miatt az iskolában bántották őket, ráadásul a védőnő is rendszeresen „zaklatta” az indítványozót és családját az elmaradt védőoltások miatt.

- [9] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése és XX. cikk (1) bekezdése sérelmét az indítványozó szerint az alapozza meg, hogy az eljárások során ezen jogok azért nem érvényesültek, mert azt az eljáró hatóságok és bíróságok annak ellenére nem vették figyelembe, hogy a kezelőorvos megfelelő véleménye az eljárásban rendelkezésre állt. Az indítványozó ugyancsak kifogásolja, hogy az eljárás során kirendelt szakértők sem személyes, sem diagnosztikai vizsgálatokat nem végeztek, és szakvéleményüket hiányos orvosi dokumentáció alapján készítették el.
- [10] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmét az indítványozó több okból állítja. Egyfelől, a fegyverek egyenlőségének sérelmét valósította meg, hogy a hatóságok az indítványozó számára nem adtak megfelelő tájékoztatást, egyes iratokat és adatokat pedig az indítványozó kifejezett kérelme ellenére sem ismerhetett meg. Az eljáró hatóság tevékenysége részrehajló volt, ráadásul a hatóságok az alapvető indokolási kötelezettségüket sem teljesítették, az indítványozó házastársát pedig attól is megfosztották, hogy a jogorvoslati jogát gyakorolhassa azáltal, hogy nem kézbesítették neki a határozataikat. Ugyancsak a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezi az indítványozó szerint az eljáró hatóságok és bíróságok több téves jogértelmezése, ideértve azt is, amelynek eredményeként az indítványozó által csatolt, külföldön praktizáló belgyógyász szakorvos által készített szakvéleményt a hatóságok és a bíróságok nem vették figyelembe. Az indítványozó azt is sérelmezi, hogy az eljáró hatóságok döntésüket alapvetően nem jogszabályokra, hanem az Országos Epidemiológiai Központ jogszabálynak nem minősülő módszertani levelére alapozták. Az alkotmányjogi panasz a XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sérelmezi azt is, hogy a szülők nem ismerhetik meg a védőoltások részletes összetevőit, továbbá ha egy eljárásban a szülő kezdeményezi igazságügyi szakértői vélemény beszerzését, annak költségei a szülőt terhelik.
- [11] Az indítvány szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére vezet, hogy a bíróságok nem tartották aggályosnak azt, hogy bár a kérelmet a szülők közösen terjesztették elő, ennek ellenére az eljárás során csupán az indítványozó minősült ügyfélnek, a házastársa nem. Nem tekinthető tisztességesnek a bírósági eljárás azért sem, mert a bíróság nem az indítványozó által indítványozott bizonyítást folytatta le, hanem saját belátása szerint rendelt ki szakértőt, ezzel pedig korlátozta az indítványozó szabad bizonyításhoz való jogát. A kirendelt szakértő az indítványozó szerint a szükséges szaktudással nem rendelkezett, ráadásul a megalapozott szakvélemény készítéséhez szükséges iratokat sem kapta meg.
- [12] Az alkotmányjogi panasz az Eütv. 58. § (3a) bekezdés „szak” megnevezése alaptörvény-ellenességét az alábbiakkal támasztja alá. Az Eütv. rendelkezései között 2015 óta szereplő „kezelőorvosi szakvélemény” a gyakorlatban kivitelezhetetlen, mert a kezelőorvosok jelentős része nem végez igazságügyi szakértői tevékenységet, ezáltal a jogszabály teljesíthetetlen feltételt tartalmaz, ami az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság követelményével ellentétes. A kérdéses rendelkezés az indítványozó álláspontja szerinti kodifikációs hibára utal, ugyanis a törvényben megítélése szerint kezelőorvosi szakvélemény helyett „kezelőorvos szakorvosi véleménye” kifejezésnek kellene szerepelnie.
- [13] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a Kúria végzését 2020. november 3. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2021. január 4. napján, határidőben adta postára.
- [15] A jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. § szerinti alapított alkotmányjogi panaszát.

- [16] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal összefüggésben az alábbiakat állapította meg. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelően alkotmányjogi panasz kizárólag Alaptörvényben biztosított jogra alapítható.
- [17] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható {lásd például: 3257/2021. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az indítványozó azonban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét sem a visszaható hatály tilalmával, sem pedig a kellő felkészülési idő követelményével nem hozta összefüggésbe, hanem csupán általában a jogbiztonság követelményének sérelmére hivatkozott, ennek megfelelően az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja követelményét.
- [18] 2.3. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságával kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [19] Alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelően is kizárólag Alaptörvényben biztosított jogra alapítható. Az Alaptörvény II. cikke, XVI. cikk (1) bekezdése, a XX. cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jognak tekinthető, ekként arra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében ugyanakkor „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panasznak” {lásd például: 3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja követelményét.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [22] Az indítványozó Alaptörvény II. cikke, XVI. cikk (1) bekezdése, a XX. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjog vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása azonban önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet.
- [23] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjog tekintetében az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmasak érdemi elbírálásra {lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [24] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének ugyanakkor XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz.
- [25] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [26] Az indítvány az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét vélt eljárási szabálysértésekkel, valamint bizonyítással, illetve szakértő kirendelésével kapcsolatos kérdésekkel összefüggésben állítja. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanis a hatóság nem tájékoztatta őt és házastársát a hivatalból folytatott bizonyítási eljárásról, a szakvéleményt is csak iratbetekintés keretein belül tekinthették meg. Az indítványozói álláspont szerint nem biztosították az indítványozó és az egészségügyi hatóság közötti fegyveregyenlőséget, mert az egészségügyi hatóság nem adott a kérelmezők és gyermekeik jogai érvényesítéséhez megfelelő tájékoztatást, előlük lényeges információkat elhallgatott. Az indítvány szerint a bíróság korlátozta az indítványozó szabad bizonyítási jogát azzal, hogy nem megfelelő szakértőt rendelt ki, determinálva ezzel a sikertelen bizonyítást, továbbá az indítványozó által becsatolt szakvéleményeket nem vette figyelem-

be. Az indítványozó ugyancsak sérelmezi az indokolási kötelezettség megsértését, az indítványozó házastársa ügyféli minőségétől való megfosztását, továbbá a kirendelt szakértő szaktudását (pontosabban annak hiányát), valamint azt is, hogy az eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok döntésüket nem jogszabályi rendelkezésekre, hanem egy jogszabálynak nem minősülő módszertani levélre alapították.

- [27] Az Alkotmánybíróság elsőként rögzíti, hogy gyakorlata következetes a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a közigazgatási aktusok közvetlen vizsgálatára, ha azokkal szemben biztosított a bírósági jogorvoslat lehetősége {3090/2015. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [22]}. Nincs akadálya ugyanakkor annak, hogy az Alkotmánybíróság egy bírói döntés alaptörvény-ellenességét állapítsa meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt, ha a bíróság helybenhagy egy jogszabálysértő közigazgatási határozatot, ezzel mintegy „elfogadva” az alaptörvény-ellenességet {3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]}. Ebből ugyanakkor az is következik, hogy az Alkotmánybíróság a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét csak áttételesen, az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntésen keresztül állapíthatja meg.
- [28] Az Alkotmánybíróság az indítványozó által előadott érveléssel kapcsolatban azt állapította meg, hogy azok valójában az ügyében meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírósági döntés megállapításainak tartalmi, lényegében szakjogi és nem pedig alkotmányossági kritikáján alapulnak.
- [29] Az elsőfokú bíróság ítélete (lásd az ítélet 8. oldalát) szerint valóban megállapítható, hogy az eljáró hatóságok kizárólag az indítványozónak kézbesítették az ügy valamennyi iratát, annak ellenére, hogy a kérelmet az indítványozó és házastársa közösen terjesztették elő. Figyelemmel azonban az ügy körülményeire (így különösen arra, hogy a házastárs a perben beavatkozóként részt vehetett, és nyilatkozata szerint megismert valamennyi iratot, a hatósági eljárás minden mozzanatáról értesült, közte és az indítványozó között érdekellentét nem állt fenn), a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a bekövetkezett eljárási szabálysértés nem hatott ki az ügy érdemére. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására az Abtv. 29. §-a szerint a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség esetén kerülhet sor, mely feltétel ezen állított eljárási szabálysértéssel összefüggésben (ahogyan azt az elsőfokú bíróság ítélete is részletes indokolással alátámasztja) nem teljesült.
- [30] Az Alkotmánybíróság azt is megjegyzi, hogy a szabad bizonyítás elve az indítványozó állításával ellentétben nem az indítványozó joga: a vonatkozó eljárási törvények éppen a bíróságokat jogosítják fel a szabad bizonyítás elvének gyakorlására, a bíróságok mérlegelési jogkörébe (bizonyítandó tények, bizonyítási eszközök igénybevétele) tartozó döntések felülbírálatára pedig az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége {lásd például: 3155/2021. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [31] A bíróságok (az indítványozó állításával ellentétben) részletes indokolással támasztották alá, hogy mely bizonyítékokat vettek figyelembe, melyeket hagytak figyelmen kívül és miért. Rögzítették, hogy a kötelező védőoltás alóli mentesítés iránti eljárásban a bizonyítási teher a kérelmezőre esik, ezért a kérelemhez csatolnia kell a mentesítés indokoltságát alátámasztó kezelőorvosi szakvéleményt. A hatóság és a bíróság ezen szakvélemény alaposságát ellenőrzi eljárás során. A Kúria arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó a mentesítés iránti kérelméhez nem csatolt az Eütv. 58. § (3a) bekezdése szerinti, a mentesítés indokoltságát alátámasztó kezelőorvosi szakvéleményt, mert a kezelőorvosok szakvéleményei a mentesítés indokoltságát egyértelműen nem támasztották alá, az egyedüli mentesítést alátámasztó szakvéleményt pedig nem az Eütv. 3. § b) pontja szerinti kezelőorvos állította ki (Kúria ítélete [28]). Annak megítélése, hogy az Eütv. értelmezésében egy konkrét peres eljárásban ki minősülhet kezelőorvosnak, és mely esetben tekinthető egy szakvélemény megfelelőnek, nyilvánvalóan az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési kérdés.
- [32] Nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét önmagában az sem, ha az eljáró bíróságok valamely jogszabályi rendelkezést az indítványozótól eltérően értelmeznek. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz {3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]}. Az indítványozónak ennek megfelelően nem azt kellett volna alkotmányjogi panaszában igazolnia, hogy az eljáró bíróságok, illetőleg hatóságok az indítványozótól eltérően értelmeztek egyes jogszabályi rendelkezéseket, hanem azt, hogy a bíróság által választott értelmezés túllépte az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit, ezáltal a támadott bírói döntést is alaptörvény-ellenessé téve. Az Alkotmánybíróság ugyanis következetes gyakorlatának megfelelően tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozótól eltérően értelmezik az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem alapoz meg {legutóbb például: 3195/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [45]}. Adott esetben pedig az a tény, hogy az eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok a jogszabályok értelmezése

során felhasználják egy módszertani levél megállapításait, nem csupán nem veti fel az alaptörvény-ellenesség kételyét, hanem kifejezetten annak igazolását jelenti, hogy a hatóságok, illetőleg bíróságok a jogszabályok értelmezése során az Alaptörvényből fakadó követelményeknek megfelelő eljárásra törekedtek.

- [33] Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági és hatósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan jogszabály-értelmezési, bizonyítási kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, illetve a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.
- [34] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a fentiek szerint nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg. Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [35] 3. Az indítványozó beadványában kérte az Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 28. §-a alapján a védőoltás alóli mentesítésre vonatkozó, kérelem alapján induló hatósági eljárás szabályainak Alaptörvénnyel való összhangjára vonatkozó vizsgálatot is folytasson le.
- [36] Az Abtv. 28. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban az Abtv. 26. § szerinti, a jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytathatja.
- [37] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 28. § (1) bekezdése szerinti vizsgálat kezdeményezésére az indítványozó nem jogosult, a felhívott rendelkezés alapján ugyanis az Alkotmánybíróság – kivételesen hivatalból eljárva – dönthet az ott meghatározott alkotmányossági vizsgálatok lefolytatásáról {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltak alapján nem látta indokát annak, hogy hivatalból elvégezze az egyébként az indítványozó által pontosan meg sem jelölt jogszabályi rendelkezések alkotmányossági vizsgálatát.
- [38] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/78/2021.

